

Lärarhandledning

KOBRO & STRZEMIŃSKI

NY KONST I TURBULENTA TIDER

10.3 – 2.9 2018

Moderna Museet Malmö

MODERNA MUSEET

INLEDNING

Den här lärarhandledningen är tänkt att fungera som ingång i utställningen *Kobro och Strzemiński: Ny konst i turbulenta tider*. Handledningen vänder sig till dig som arbetar med elever i förskola, grundskola, gymnasiet och vuxenutbildning.

Här vill vi ge dig information och tips på hur ni kan arbeta utifrån utställningen både i skolan och på museet. Lärarhandledningen kan användas förberedande inför ett besök såväl som för att arbeta vidare i skolan efter ert besök.

Välkomna till Moderna Museet Malmö!

Ana María Bermeo Ujueta
Intendent förmedling

Gisela Fleischer
Konstpedagog

Curatorsteam: Iris Müller-Westermann, Ory Dessau, Jaroslaw Suchan
Förmedlingsintendent: Ana María Bermeo Ujueta
Konstpedagog: Gisela Fleischer

TEXTER

Om utställningen: Iris Müller-Westermann, Ory Dessau, Ana María Bermeo Ujueta
Skolprogram och pedagogik: Gisela Fleischer

FRÅGOR ELLER SYNPUNKTER?

Ana María Bermeo Ujueta: A.Bermeo-Ujueta@modernamuseet.se
Gisela Fleischer: G.Fleischer@modernamuseet.se

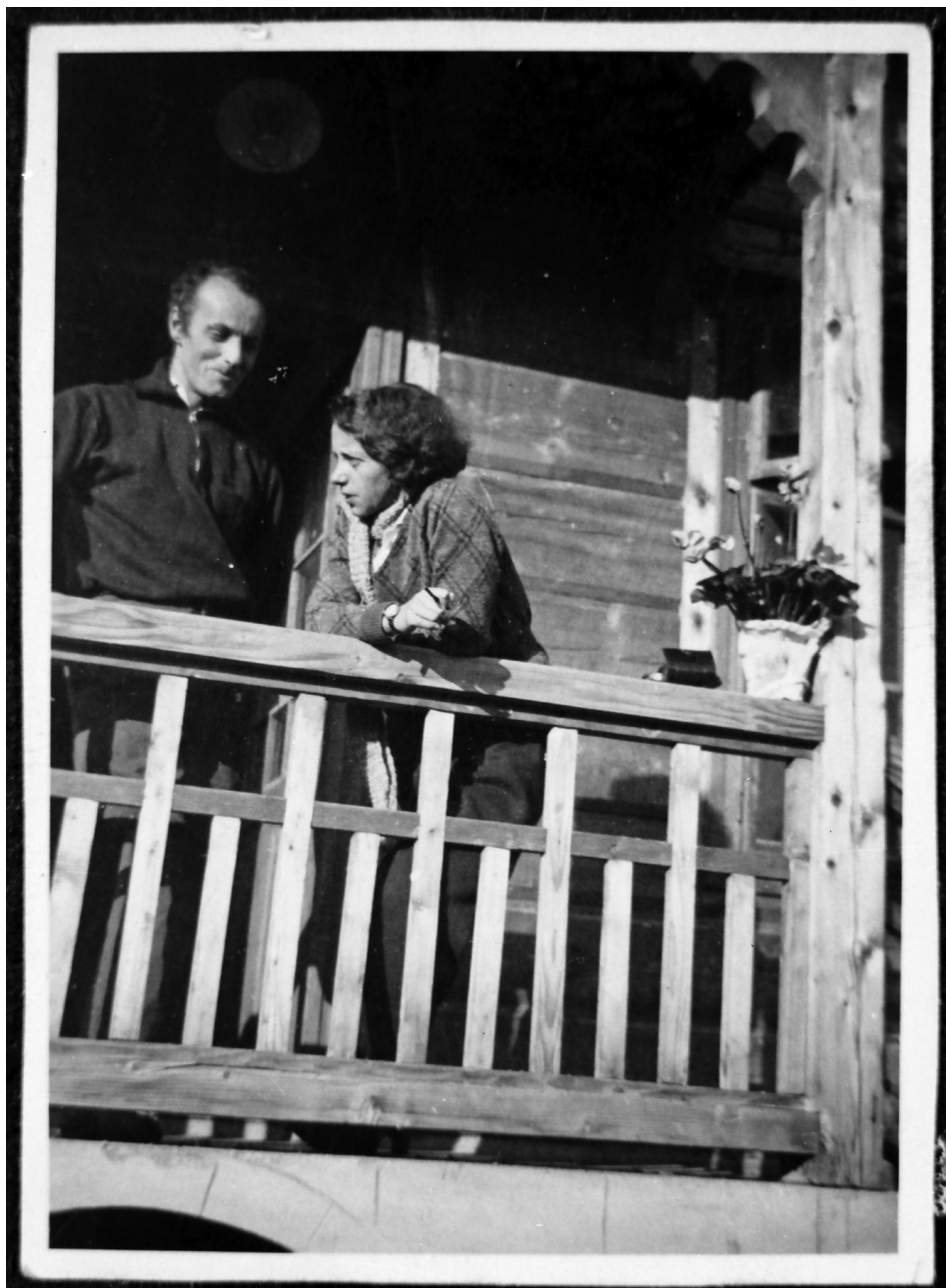
OM UTSTÄLLNINGEN

Utställningen *Kobro och Strzemiński : Ny konst i turbulenta tider* ger en inblick i den konstnärliga produktionen av det polska avantgardets viktigaste frontfigurer, Katarzyna Kobro (1898-1951) och Władysław Strzemiński (1893-1952). Deras konstnärskap är en välbevarad hemlighet i modernismens historia utanför Polen. Utställningen Kobro & Strzemiński: Ny konst i turbulenta tider är den första omfattande presentationen av konstnärerna i Sverige.

Kobro och Strzemiński levde och arbetade i en turbulent tid som präglades av Oktoberrevolutionen i Ryssland, de två världskrigen och de förfärliga konsekvenser som dessa ledde till i Polen och övriga Europa. Genom sina konstnärskap uttryckte Kobro och Strzemiński visionära och progressiva idéer om hur

konsten kan bidra till ett mer rättvist samhälle där hierarkier är upphävda. Deras unistiska konst syftar till en utopisk vision av världen, där konst och liv knyts samman.

Med utställningen vill Moderna Museet Malmö vidga bilden av och förståelsen för bredden inom det europeiska avantgardet. Drygt 60 verk av Kobro och Strzemiński visas tillsammans med verk av the a.r. International Collection of Modern Art: ett projekt som Strzemiński fick idén till redan på 1920-talet. a.r.-gruppen ville bygga upp en offentlig samling, som blev upptakten till det som idag är Muzeum Sztuki i Łódź.

Katarzyna Kobro och Władysław Strzemiński i Wisła, 1933 © Archives of Muzeum Sztuki in Łódź

Katarzyna Kobros och Władysław Strzemińskis liv börjar i Tsarryssland, där båda föddes och växte upp. Deras konst har däremot rötterna i det ryska avantgardet och de drastiska förhållanden som rådde efter oktoberrevolutionen. Oktoberrevolutionen 1917 blev slutet för huset Romanov och för flera hundra års tsarvälde i Ryssland. Den blev ett startskott för stora förändringar, såväl politiska som samhällsliga, som skulle leda fram till att Sovjetunionen bildades.

I stora drag kan det ryska avantgardet delas in i två motsatta rörelser: konstruktivismen, som leddes av Vladimir Tatlin (1885–1953) och Alexandr Rodtjenko (1891–1956), och suprematismen med Kazimir Malevitj (1878–1935) i spetsen.

Konstruktivismen hade stort inflytande på 1900-talets modernistiska rörelser som

Bauhaus och De Stijl. I grunden är konstruktivismen ett uttryck för den djupa övertygelsen att konsten kan bidra till att tillgodose människors behov, att konsten kan fylla en funktion i samhället. Genom att använda många skilda material försökte konstruktivisterna skapa en lika framskjuten plats för konstnärerna som för forskarna och ingenjörerna när det jämlika samhället skulle skapas. Konstruktivismen satte tydliga avtryck inom arkitekturen, typografin, teatern, dansen och givetvis bildkonsten. Det som inom bildkonsten utmärker konstruktivismen är bruket av industrimaterial som glas, metall och plast, och att bildens illusoriska rum ersätts av konstruktionens konkreta rum. Efter 1917 utvecklades konstruktivismen vidare från bildkonst till utformning av ett nytt samhälle.

Vladimir Tatlin, Titel saknas, ca 1968. © Moderna Museet

Det kunde innefatta formgivning av allt från affischer och fotografier till arbetskläder. Ideologiskt sett var **konstruktivismen** tvärvetenskaplig.

I kontrast till konstruktivismen banade sig **suprematismen** fram för att upphöja konsten över den samhälleliga anknytning som konstruktivismen förespråkade. Konstnären Kazimir Malevitj utvecklade suprematismen genom att sträva efter ett rent måleri. För honom var sinnesintrycken måleriets viktigaste ämne. Enligt Malevitj försökte konstruktivismen tjäna för många samhälleliga syften. Själv ansåg han att konsten enbart skulle förhöja konstnärens verk till en värld utan föreställande föremål. Sådana verk, menade han, kan fungera som en språngbräda upp till en högre andlig ordning som uttrycks i färglösa och grundläggande men ändå transcendentala former.

Hans målning *Svart kvadrat* (omkring 1915) var en uppvisning i negering: den vände ryggen åt en värld som var helt inställd på det föreställande och strävade istället efter föremålslöshet — "den rena känslans överhöghet."

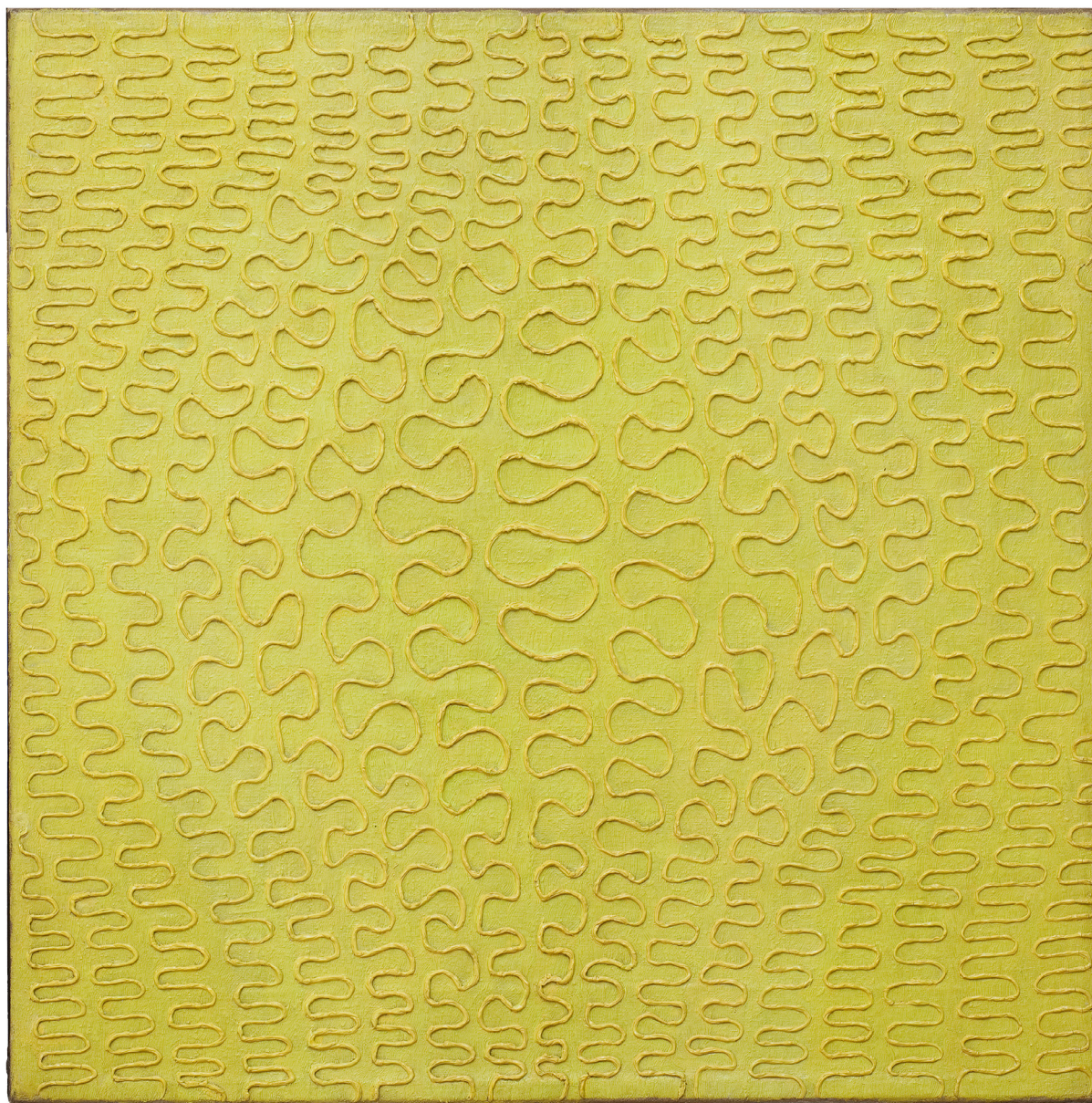
Alexander Rodchenko, Spatial construction No. 9 Circle in a Circle, 1920-1921 © Moderna Museet

Den analys av måleriet som Strzemiński ägnade sig åt under många år, ledde till att han utformade en egen konstnärsfilosofi: **unismen**. För Strzemiński är en unistisk målning inte ett resultat av målarens godtyckliga subjektivitet. Istället är den rationaliserad och härledd ur dukens platthet, dess geometriska form, dess mått och dess struktur. Det unistiska måleriet exemplifieras tydligt i två grupper av abstrakta målningar som han framställde mellan mitten av 1920-talet och början av 1930-talet. De båda grupperna, kallade Arkitektoniska kompositioner respektive Unistiska kompositioner, visar måleriet som en platt, odelbar yta definierad av ramens form och begränsning.

Unismen, som följer i konstruktivismens och suprematismens spår, bygger på tanken att ny konst kan frammana en ny värld. Unismen

raderar det traditionella måleriets hierarkier (centrerad komposition och figur-grundmot-sättning) och antyder därigenom en vision om ett utopiskt samhälle där alla är lika.

Strzemiński formulerade sin teori om det unistiska måleriet som reaktion mot expressivismen som var dess historiska föregångare. Om expressivt måleri kan ses som en obruten överföring, utan mellanled, från konstnärens inre värld till duken, så kan unistiskt måleri förklaras som en sorts uträkning, en opersonlig slutledning. Man skulle kunna säga att unismen sammanför det framlyftande av materialen som konstruktivismen framhåller med den upphöjelse av måleriets egen värld som suprematismen förespråkar.

Władysław Strzemiński, Unistic Composition 13, 1934 © Ewa Sapka-Pawliczak & Muzeum Sztuki in Łódź

Katarzyna Kobro och Władysław Strzemiński utvecklade tillsammans de unistiska teorierna. Medan Strzemiński inriktade sig på teorin som rörde måleriet fokuserade Kobro på skulpturen. Hennes unistiska skulpturer räknas in i en grupp med titeln Spatiala kompositioner. Det är öppna strukturer uppbyggda av rätvinkliga och böjda plan av metall. Alla är vitmålade, utom tre som är polykroma.

Kobros unistiska skulpturer griper in i rummet. De tar inte upp något utrymme, utan interagerar snarare med det, och i och med det uppmanar de betraktaren att också interagera med dem. De suddar ut hierarkierna mellan det skulpturala objektet och det omgivande rummet och skapar ett obrutet flöde mellan skulpturerna, rummet och betraktaren. Inom unistisk skulptur är insidan och utsidan jämställda: det finns ingen hierarki mellan skulpturens vinklar, och inget perspektiv är viktigare än något annat. Varje skulptur sätter upp avbalkningar som delar, sammanlänkar och i slutänden överskrider gränserna mellan insida och utsida, mellan framsida och baksida, mellan öppen och stängd, mellan här och där.

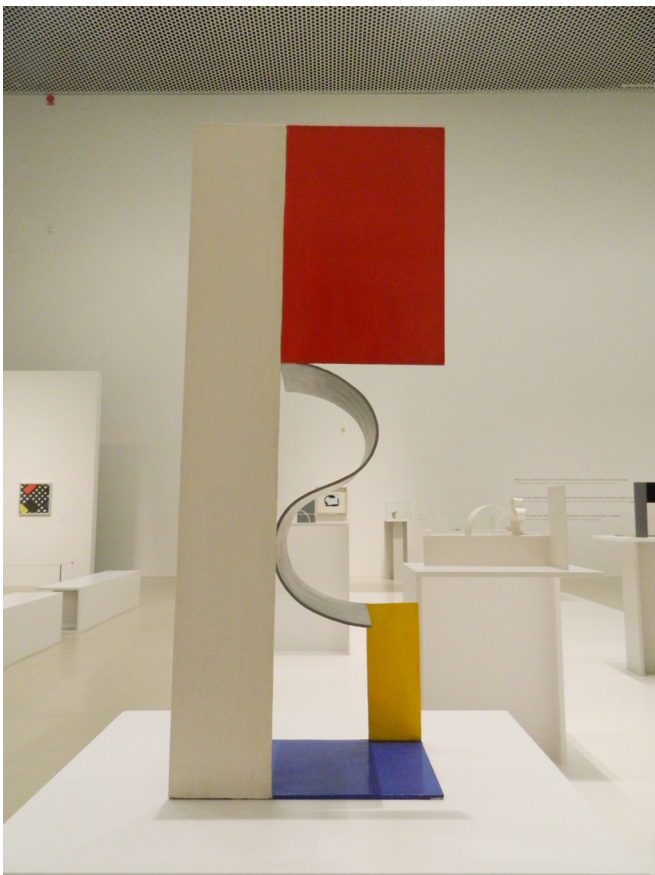
Upplösningen av rumsliga former intensifieras ytterligare i Kobros polykroma skulpturer, i vilka varje sida av varje plan är täckt med en grundfärg (röd, gul eller blå) eller en icke-färg (svart, vit eller grå). Indelningen av de polykroma skulpturerna i olika färgplan förvandlar dem till rytmiska sekvenser av färg som svävar och brer ut sig i tiden och rummet genom att överlagra skikt av rumsliga former på de befintliga formerna.

Helheten av skulpturen och rummet i Kobros verk, och det faktum att de upptar samma rum som betraktaren, gör att de bjuder på en fysisk upplevelse som kan vidga åskådarens horisonter. Kobros Rumsliga kompositioner väcker betraktarens medvetenhet om sin egen plats i rummet.

Konstverken är föremål som delar rummet med betraktaren istället för att fungera som fönster till en annan värld

Installationsvy Foto: Ana María Bermeo Ujueta/Moderna Museet

Installationsvyer. Foto: Ana María Bermeo Ujueta/Moderna Museet

TIPS FÖR DIG SOM KOMMER TILL OSS MED DIN KLASS PÅ EGEN HAND

Uppmana dina elever att röra sig runt omkring Kobros skulpturer på podierna. Be dem att titta på dem ovanifrån, lite underifrån och från alla möjliga synvinklar. De kan också titta på resten av rummet genom skulpturerna. Fundera över hur uppfattningen av rummet förändras. Och hur förändras uppfattningen av själva skulpturen? Hur interagerar de olika skulpturerna med varandra? Hur förändras ditt intryck av dem om du går närmare? Eller om du förflyttar dig längre ifrån dem?

Att många konstnärer vid den här tiden var intresserade av typografi är en yttring av deras dröm om tydlig och allmänt utbredd kommunikation – en text skulle vara lättillgänglig för alla, i alla avseenden. För Kobro och Strzemiński var typografi inte bara sättning av en text, utan även en visuell upplevelse. De ägnade mycket tid åt att teoretisera över konsten, och det de skrev fick avgörande betydelse för den polska modernismens utveckling.

Kobros och Strzemińskis typografiska skapelser innehöll skilda rytmer och strukturer, precis som Kobros skulpturer. Typografin hade också betydelse i de olika konstnärsgupper de grundade eller anslöt sig till och vars tidskrifter och publikationer formgavs av Strzemiński.

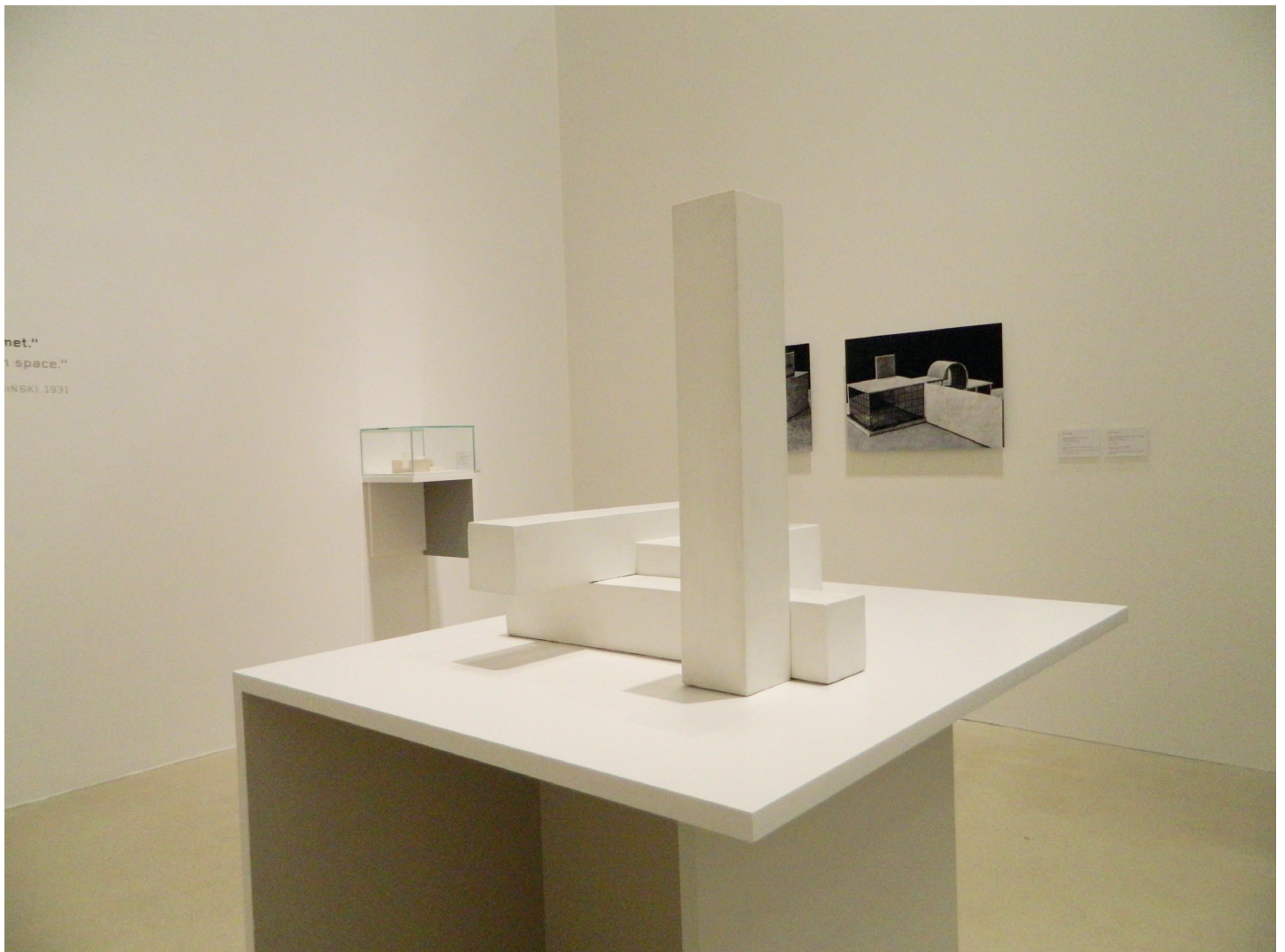
Władysław Strzemiński, Bokomslag till en diktsamling av Julian Przyboś, 1930 © Ewa Sapka-Pawliczak & Muzeum Sztuki w Łodzi

Den sociala motivationen i Kobros och Strzemińskis estetiska vision ledde dem inte bara till typografin, utan även till arkitekturen. 1923 lämnade Strzemiński in ett förslag till ny järnvägsstation i Gdynia, den viktigaste Östersjöhamnen för Gdańsk i norra Polen. Strzemińskis ritningar förde tankarna till Malevitjs arkitekturmodeller från samma år, men de var förankrade i en konkret historisk situation och gav uttryck för konstnärens önskan att vara med och bygga upp det moderna Polen, som återupprättats som suverän stat efter första världskrigets slut 1918.

De skulpturexperiment som Kobro genomförde kulminerade i en rad arkitektoniska förslag, varav det mest betydande är modellen av en förskola (1932–34) som bygger på Rumslig komposition 8 (1932).

Beslutet att utvidga skulpturverksamheten till arkitekturen genom att rita en förskola är ingen slump, utan understryker den sanna intentionen bakom Kobros konstnärliga strävan. Att formge en förskola innebär att gripa in i barnens liv, att tro på mänsklighetens framtid och att ha ett syfte i tillvaron – ett fostrande, praktiskt, ja rentav holistiskt syfte.

Kobros och Strzemińskis intresse för arkitektur riktar sig inte mot kommersiella byggnader utan rör byggnader vars syfte är att tillföra samhället något och att vårda sig om medborgarna. De skapade byggnadsverk att växa upp i och att blomstra i. Kobros och Strzemińskis byggnadsmodeller utgör en vision för ett nytt Polen.

Installationsvy Foto: Ana María Bermeo Ujueta/Moderna Museet

Kobros och Strzemińskis unism vände ryggen åt det figurativa och förespråkade ren och total abstraktion. Båda uppfattade de historiska omständigheter i vilka de utvecklade unismen som den rätta tiden att gripa sig an måleriets och skulpturens universella värden och att skapa konst med utgångspunkt i objektiva iakttagelser.

Vid en viss punkt under 1930-talets senare hälft, när fascismen drog genom Europa, andra världskriget var nära förestående och extrem oro härskade, övergav Kbro och Strzemiński unismen och återgick till att avbilda människor. Kriget förändrade deras liv och omdanade ständigt deras syn på konsten och dess roll i samhället. Kbro och Strzemiński omprövarde oupphörligen sin syn på världen genom sin konstnärsgärning.

Denna del av utställningen har sitt fokus i en grupp teckningar som Strzemiński gjorde mellan 1939 och 1945. I dem blir dallrande linjer mångtydiga, rotlösa, flimrande människogestalter och kroppsdelar.

1948 gjorde Kbro flera skulpturer av nakna kvinnokroppar. Hon var då fortfarande traumatiserad av kriget. Skulpturerna kan tolkas som symboliska självporträtt som förkroppsligar det yttre och inre kriget i hennes liv, men samtidigt är de en skildring av kvinnors smärtsamma krigsupplevelser. De är gjorda för hand i gips vilket ger figurernas skulpturala språk en naken intimitet.

Katarzyna Kbro
Standing Female Nude, ca. 1948
Starmach Gallery, Kraków

Władysław Strzemiński
Woman Harvesting, 1950
Starmach Gallery, Kraków

PEDAGOGISKT PROGRAM

UPPGIFT 1: VISIONER OM SAMHÄLLET

(För åk 7-9, gymnasiet och vuxenutbildning)

Kobro, Strzemiński och deras samtida konstnärskollegor trodde starkt på att konst kunde bidra till ett bättre samhälle. Visionerna om konsten var en lika viktig del av arbetet som konstverken själva. Kobro och Strzemiński skrev därför många teoretiska och visionära texter utifrån sina tankar. Kobro skrev mycket om skulptur medan Strzemińskis fokus främst låg på måleriets betydelse i det demokratiska och harmoniska samhälle som skulle byggas upp efter år av krig och kaos. Vi tittar tillbaka på samhället konstnärerna levde i och som på många sätt var svårt, nedbrutet och förstört. Vilka tankar och visioner hade man om det framtida ideala samhället och på hur konsten skulle bidra till att uppnå det?

Vad är en vision, och hur kan konsten användas som del av den? Finns det samhällen idag som påminner om den kaotiska och drastiskt föränderliga situation som Kobro och Strzemiński verkade i? Vem kan och får ha makten att bygga upp något nytt, och har konst en viktig roll att spela i uppbyggandet av nya, bättre samhällen? I en workshop får eleverna fundera på hur det ser ut i världen idag. Vi arbetar fram egna visioner som berättar om vad som är viktigt i ett demokratiskt samhälle till för alla människor. Eleverna får fundera på vilken roll konsten har i deras visioner. Hur skulle samhället och konsten se ut och fungera?

UPPGIFT 2: KONSTENS MATERIAL OCH FÄRGER

(För alla åldrar!)

Vad kan konstverk vara gjorda av? Eleverna får fundera på vad olika material har för betydelser i olika konstverk de själva känner till. Vi pratar om begrepp som skulptur, grafik och måleri och identifierar tillsammans vilka material vi ser i konstverken på museet. Varför väljer en konstnär att arbeta med metall, papper, måleri eller trä? Vilka färger återkommer i utställningen? Vad är det som är speciellt med blått, gult och rött? Vad är egentligen en "icke-färg"? Efter

en visning av utställningen skapar vi i Verkstan med inspiration främst från färgerna och materialen i Katarzyna Kobros skulpturer.

UPPGIFT 3: UNISMEN OCH SYNVINKLAR PÅ SKULPTUR

(För alla åldrar!)

Konstruktivisterna ville skapa konst som var en del av den konkreta verkligheten, till skillnad från att vara illusioner och "fönster" till andra världar så som man menade att konsten varit dittills. Kobro och Strzemiński vidareutvecklade konstruktivismens tankar i sin nya konstnärsfilosofi: Unismen. Kobro ville med sina unistiska skulpturer sudda ut gränserna mellan rum, betraktare och objekt. De tre skulle bli ett – en unistisk helhet. En skulptur är tredimensionell och eftersom den kan betraktas från en mängd olika synvinklar blir den uppfattad på olika sätt. Upplevelsen av skulpturen alltså beror på vem som betraktar den och varifrån.

Efter visningen av utställningen leker vi med tanken på olika synvinklar och relationen mellan rum, skulptur och betraktare. Placerade på olika ställen får eleverna skissa av en av Kobros skulpturer. Vi avslutar med att titta på varandras helt olika bilder som gjorts utifrån samma skulptur.

UPPGIFT 4: TYPOGRAFI – ATT FORMGE OCH SPRIDA ETT BUDSKAP

(För alla åldrar!)

Under mellankrigstiden var många konstnärer intresserade av typografi, särskilt eftersom det kunde vara ett bra sätt att kommunicera budskap. Władysław Strzemiński ägnade sig mycket åt typografi som en naturlig del av sin dröm om en allmänt utbredd och tydlig kommunikation. Att en text skulle vara lättillgänglig för alla och i alla avseenden grundade sig i en visionär tanke om ett demokratiskt samhälle. Bokstäver och texter sattes på ett rytmiskt vis som skulle fånga betraktarens uppmärksamhet och på så vis hjälpa till att sprida det budskap som man ville kommunicera ut.

I Verkstan skapar vi kollage av bokstäver från tidningar och med inspiration från Strzemińskis typografiska verk. Eleverna får experimentera med tanken på att sprida ett viktigt budskap

med bokstäver och enkla färgskalor som kombineras på ett sätt som ska fångar betraktarens uppmärksamhet.

UPPGIFT 5: ARKITEKTUR FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE

(För alla åldrar!)

I utställningen finns exempel på hur arkitekturen spelat en viktig roll i det visionära arbetet och i drömmen om en tryggare och bättre värld. Kobros modell av en förskola och Strzemińskis järnvägsstation är två av dem. Väl genomtänkta och planerade byggnader skulle bidra till samhällets såväl som till människornas positiva utveckling. Men visionen om ett gott samhälle handlade inte bara om byggnader och offentliga platser. Strzemińskis spatiala kompositioner av målat trä och hans skisser från slutet av 1940-talet är exempel på hur formgivningen av byggnaders insida också spelade en viktig visionär roll. Hans sittbänkar rumsliga inredningar påminner visuellt om tidigare unistiska målningar och skulpturer. Samtidigt bär de drag av neoplasticismens geometriska former och färger (som i utställningen representeras t ex av Piet Mondrians måleri).

I Verkstan får eleverna arbeta vidare på temat och skapa ett minisamhälle där arkitektur och design ska bidra till att få invånarna att må bra, utvecklas och stimuleras kreativt. Vilka byggnader behöver ett samhälle och hur ska de se ut? Vilka färger eller "icke-färger" skapar harmoni? Hur ska en bra skola, bostad eller ett bibliotek se ut utantill och inuti? Eleverna får olika ansvarsområden och delarna sätter vi sedan ihop till en gemensam modell av ett minisamhälle uppbyggd utifrån en gemensam vision.

EFTER ERT BESÖK

Efter besöket på Moderna Museet är det bra att återkoppla till konstupplevelsen och vad eleverna uppfattade och tyckte när de såg utställningen. Det finns säkert elever som har frågor som de vill ha svar på men som de inte ville eller vågade ställa på museet. Det kan även finnas elever som har med sig intryck och tankar som dröjt sig kvar som de gärna vill dela med de andra i gruppen. Därför är det bra om du som lärare öppnar för en dialog med eleverna om besöket. Ta gärna den här lärarhandledningen till hjälp. Diskutera vad ni tyckte om utställningen vi såg på Moderna Museet! Var det något konstverk som ni tyckte var extra intressant eller som ni tyckte speciellt mycket om och i så fall varför? Var det något ni mötte i utställningen som ni har funderat på eller något ni inte kände till eller tänkt på innan? Låt eleverna berätta för varandra. Hur upplevde ni utställningen? Blev konsten mer intressant, gav det nya perspektiv eller nya tankar och synsätt? Du kan självklart hitta på helt egna frågor eller komplettera med ytterligare frågor som mer direkt ansluter till det som just din klass upplevde vid ert besök på Moderna Museet.

Kontakta oss gärna för att få tips om hur ni kan arbeta vidare i skolan!

Katarzyna Kobro (1898–1951)

1898

Föds i Moskva i en välbärgad familj. Hennes far var av tysk börd och hennes mor var ryska. Vid sekelskiftet flyttar familjen till Riga.

1914 - 1916

När första världskriget bryter ut bor familjen i Riga, men flyttar tillbaka till Moskva 1915 på grund av kriget. 1916 studerar Kobro på en privat gymnasieskola där hennes intresse för konst föds. I maj tar hon studenten med högsta betyg i teckning och naturvetenskapliga ämnen.

1917 - 1918

Hon börjar att studera konst vid Konst- och arkitekturhögskolan i Moskva. Strax därefter blir hon medlem i konstnärernas fackförening där hon lär känna konstnärer som Kazimir Malevitj, Olga Rozanova, Vladimir Tatlin och Aleksandr Rodtjenko. 1917 eller 1918 träffar hon Władysław Strzemiński.

1919 - 1922

Gifter sig borgerligt med Strzemiński och flyttar till Smolensk. Där driver de en filial till UNOVIS (förespråkare för den nya konsten), en konstnärsgrupp grundad av Malevitj 1919. Kobro undervisar i keramik, gör scenografi till lokala teatrar och formger affischer för ryska telegrafibyrån. 1920 ställer hon ut för första gången. I slutet av kriget mellan Sovjetunionen och Polen flyttar makarna till Polen då de upplever att deras konstnärliga frihet är hotad.

1923–1924

Kobro flyttar tillbaka till Riga då hon inte får vistas lagligt i Polen. I Riga bekräftar Kobro och Strzemiński sitt äktenskap genom att gifta sig i den katolska kyrkan. På så sätt får Kobro polskt medborgarskap och därmed möjlighet att bosätta sig i Polen. Kobro blir medlem i Blok, en av de första konstnärsgrupperna i Polen för konstruktivistiska konstnärer, de flesta baserade i Warszawa. Från 1924 och framåt bor och arbetar Kobro och Strzemiński på olika platser i Polen:

Katarzyna Kobro och Władysław Strzemiński (detalj), ca 1930–1931
© Archives of Muzeum Sztuki in Łódź

Szczekociny, Brzeziny, Koluszki, Żakowice. De arbetar främst som lärare.

1926 - 1927

1926 bildas konstnärsgruppen Praesens som samlade såväl konstnärer som arkitekter med syftet att utforska rumslighet. Kobro deltar i utställningen International Theatre Exposition i New York.

1928–1929

I mars 1928 öppnar utställningen Den modernistiska salongen i Warszawa. Kobro visar nio verk. Hon deltar också i den andra modernistiska salongen i maj samma år samt i Höstsalongen i Paris. Hennes skulpturer visas sedan i Bryssel, Haag och Amsterdam under 1929. Mot slutet av 1929 splittras Praesens och en ny grupp, a.r. bildas.

1930 - 1931

a.r.:s syfte är att sprida den nya konsten i Polen och koppla samman det polska avantgardet med andra parallella rörelser i Europa. Gruppen initierar skapandet av en internationell konstsamling.

1931 publicerar Kopro och Strzemiński sin banbrytande essä *Composing Space/Calculations of Space-Time Rhythms* och de två konstnärerna ställer ut flitigt i Polen. 1932 blir Kopro medlem i den internationella konstnärsgruppen Abstraction-Création som samlade avantgardistiska konstnärer från hela Europa.

1936

Dottern Nika föds. Dottern var ofta sjuk och det blir allt svårare för Kopro att utöva sin konst. I december 1936 deltar hon i en utställning i Lvov, som så vitt man vet blir den sista under hennes levnadstid.

1939–1945

Tyskland invaderar Polen och familjen flyr till östra Polen. När Sovjetunionen sedan invaderar Polen är de rädda för att tvångsflyttas in i Ryssland och flyttar därför tillbaka till Lodz 1940. När de återvänder upptäcker Kopro att många av hennes skulpturer är försvunna. Hon hittar ett par av dem på en soptipp. Under kriget är de mycket fattiga och utsätts för stora faror. Dessa svåra levnadsvillkor tär på dem och deras relation.

År 1941 listas a.r.:s internationella konstsamling i Łódź som Entartete Kunst.

Mot slutet av kriget är Kopro, enligt dotterns minne tvungen att elda upp sina träskulpturer för att kunna värma sig och ge sin dotter mat.

1945–1950

Kopro och Strzemiński separerar efter kriget.

Kobros liv blir allt svårare och hon får en livshotande sjukdom. Strzemiński försöker ta ifrån henne rätten till vårdnaden om deras dotter, men förlorar. Han använder också sin akademiska position för att förhindra att hon ska få jobb vid konstakademin i Łódź.

Under den tyska ockupationen skriver hon på Ryska listan för att få tillgång till bättre matkuponger samt undvika konfiskering av hennes tillhörigheter. Det gör att hon efter kriget anklagas för att inte stå vid sin polska nationalitet.

För detta döms hon till 6 månaders fängelse, men frigges efter överklagan.

När konstmuseet återigen öppnar 1948 är hon inte inbjuden till öppningen, trots att hennes konst ingår i samlingen. Strax därefter skapar hon några av sina sista verk, däribland en skulpturserie med nakna kvinnor.

1951

Katarzyna Kopro avlider i Łódź, 53 år gammal.

1991

Första separatutställningen öppnar postumt på Abteiberg Museum i Mönchengladbach i Tyskland.

Władysław Strzemiński (1893–1952)

1893

Föds i Minsk, då är en del av kejsardömet Ryssland, i en välbärgad familj av polsk börd.

1911–1916

Studerar vid Ingenjörsmilitärhögskolan i Sankt Petersburg. Tjänstgör som officer under första världskriget. Skadas svårt 1916 och förlorar en arm, ett ben och ett öga.

1917–1918

Under Oktoberrevolutionen börjar han studera konst vid Fria Konstskolan (SVOMAS), Han deltar aktivt i det ryska avantgardet som medlem av IZO Narkompros (folkkommissariatet för utbildning) och lär känna bland andra Kazimir Malevitj och Vladimir Tatlin.

1919–1920

Flyttar till Smolensk, Ryssland. Blir medlem i UNOVIS-gruppen (förespråkare för en ny konst), grundad av Malevitj 1919. Gifter sig borgerligt med Kopro och tillsammans leder de en av de nya konstnärliga verkstäderna som inordnad under Utbildningsdepartementet. Han deltar i flera utställningar, bland annat i Moskva, Rjazan och Vitsebsk.

1921–1922

På grund av den tilltagande terrorn i Ryssland hotas deras konstnärliga frihet och de flyttar till Polen.

I Polen undervisar han i teckning och illustra-

tion, först inom militären sedan i grundskolan i Vileyka.

År 1922 publicerar Strzemiński första delen av sin essä Notes on Russian Art i tidskriften Zwrotnica. Där benämner han Kobro som den mest begåvade konstnären av sin generation.

1923–1924

Strzemiński får sitt genombrott i det polska konstlivet 1923. Han lär känna konstnärer, arrangerar utställningar och etablerar sig som en av ledargestalterna i det polska avantgardet. 1923 är han med och organiserar den första polska utställningen av konstruktivistisk konst i Vilnius. Ett år senare är han en av initiativtagarna till bildandet av Blok, en av de första konstnärsgруппerna i Polen för konstruktivistiska konstnärer.

1924 bekräftar han sitt äktenskap med Kobro genom att gifta sig i den katolska kyrkan i Riga. Från 1924 och framåt bor och arbetar Kobro och Strzemiński på olika platser i Polen: Szczekociny, Brzeziny, Koluszki, Żakowice.

1926–1927

Blok splittras och han är med och grundar Praesens, en ny konstnärsgrupp för både konstnärer och arkitekter. Gruppen ställer ut på Zachęta Galleri i Warszawa. Där öppnar han en separatutställning samma år. Han deltar även tillsammans med flera konstnärer ur Praesensgruppen på Machine Age Utställningen i New York 1927, samt är med och arrangerar ett besök av Kazimir Malevich i Polen.

1928 - 1930

Strzemiński är aktiv i det polska konstlivet, både som konstnär, lärare och teoretiker. Hans bok Unism in Painting publiceras, där han formulerar sin teori om den nya konsten. 1928 ställer han ut på den Modernistiska salongen i Warszawa, en utställning som initierade traditionen av att ställa ut modern konst. Som medlem i Praesens deltar han i den Polska Utställningen i Poznan 1929.

På hösten bildas a.r. Gruppens syfte är att sprida den nya konsten i Polen och koppla samman det polska avantgarde med parallella rörelser runtom i Europa. Gruppen initierar en internationell samling modern konst som är tänkt att visas i Łódź och som kom att bli Muzeum Sztuki i Łódź.

1931–1932

Flyttar tillbaka till Łódź tillsammans med Kobro. Han blir rektor för en offentlig skola, där han undervisar i typografi och trycktekniker. 1932 tilldelades han Łódź kommunala konstpris vilket väcker stora protester bland de mer traditionella konstnärerna i Polen. Samma år blir han medlem i den internationella gruppen Abstraction-Création.

1936

Dottern Nika föds.

1939 - 1944

När Tyskland invaderar Polen flyr makarna Łódź och flyttar till Vileyka i öst. 1940 flyttar de tillbaka till Łódź på grund av den ryska invasionen och rädslan för att tvångsförflyttas längre in i Ryssland. När de återvänder upptäcker de att stora delar av deras konstnärliga produktion har försvunnit. Under kriget lever de bitvis under väldigt svåra förhållanden. När Kobro skriver på den Ryska listan tolkar Strzemiński det som ett tecken på att hon förskjuter sin polska nationalitet vilket skapar en stor spricka i relationen.

1945–1947

När kriget är över, lämnar Strzemiński sin hustru och deras dotter Nika. Han börjar undervisa vid Konstakademien i Łódź (SHSVA), som han var en av grundarna till. Där skapar han avdelningen för rumslig, visuell konst. Samma år donerar han och Kobro det mesta av sin konstnärliga produktion till staden Łódź.

1948

Konstmuseet i Łódź öppnar igen i nya lokaler. För att presentera a.r.'s internationella konstsamling samt Kobros skulpturer, formger han det Neoplastiska rummet.

1950

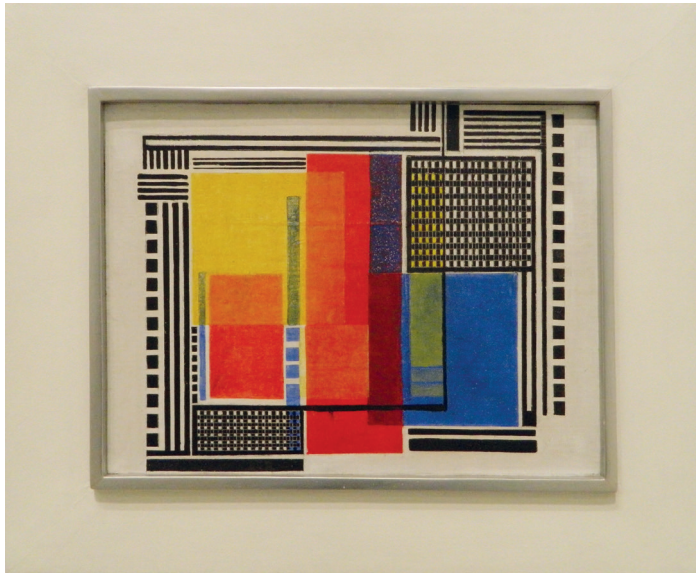
Han entledigas utan kompensation från sin akademiska ställning genom ett myndighetsbeslut, då att han inte respekterar den socialrealistiska doktrinen.

1952

Władysław Strzemiński avlider i Łódź ett år efter Kobro, 59 år gammal.

1958

Strzemińskis Theory of Vision, som skrivs 1948–1949, publiceras postumt. Boken presenterar en unik studie över estetisk perception/varseblivning.

Vilmos Huszár (1884–1960) Composition – The Human Figure, 1926
© Muzeum Sztuki

FÄRG

Det finns olika begrepp inom färglära som kan vara intressanta att gå igenom i utställningen. Konstnärsgupper som De Stijl använde sig mycket av grundfärgerna i sina verk. Även Kbro och Strzemiński gjorde det. Tänk på att det handlade om unismen, som är ett sätt att koka ner allt till sin essens. I unismen används ingenting som inte behövs, som inte redan finns. Därför är de primära färgerna så viktiga. De primära färgerna eller grundfärgerna är rött, blått och gult. Dessa tre färger används för att blanda fram alla andra färger som finns. Det går alltså inte att blanda fram en primärfärg.

Utställningen är också arrangerad på ett sätt där det går att se hur olika figurer och färger har en dialog med varandra. Försök att titta på utställningen genom de tomma delarna av några av skulpturerna, se hur alla de här grundfärgerna samtalar med varandra och bygger en helhet.

Installationsvy Kbro & Strzemiński: Ny konst i turbulenta tider, 2018 Foto: Helene Toresdotter/Moderna Museet

ANVÄND KONSTEN I SKOLARBETET

BOKA EN VISNING

Boka in en visning av en konstpedagog med eller utan efterföljande verkstadsaktivitet hos oss! Kontakta bokningen via formuläret på vår hemsida!

UPPGE GÄRNA DINA ÖNSKEMÅL utifrån vårt skolprogram samt meddela gärna eventuella funktionsvariationer eller om visningen ska hållas på lätt svenska. Vi har erfarenhet av att arbeta med alla typer av grupper. Förutom visningar på svenska erbjuder vi visningar på engelska, kantonesiska, danska och spanska.

Bokningen är bindande. Avbeställning/ändring måste göras senast 10 dagar innan bokat besök.

PRISER

Visning med verkstad: 900 kr
Enbart visning: 600 kr
Fri entré till museet för alla

MAX ANTAL

Max 30 personer (elever och pedagoger) vid enbart visning.
Vid verkstadsaktivitet gäller max antal elever: 15 st för förskola och förskoleklass, 25 st för åk 1 till och med gymnasiet och vuxenutbildning.

ÖPPETTIDER

Tisdag-fredag kl. 11-18, lördag-söndag 11-17.
Skolor kan boka in sig även tidigare på förmiddagar.
Hör om exakta tider med våran bokning.

HITTA HIT

Vi finns på Ola Billgrens plats 2-4 i Malmö. Museet ligger på gångavstånd från Malmö centralstation nära Caroli City, Gustav Adolfs Torg och Stora Nygatan.

INFÖR ERT BESÖK

När ni kommer till Moderna Museet Malmö på egen hand uppskattar vi om hela klassen går tillsammans i grupp genom salarna. Behöver du hjälp med något, fråga gärna Moderna Museets värdar. De berättar gärna om konsten!

För att besöket ska bli så bra som möjligt, tänk på det här:

ANSVAR FÖR GRUPPEN

Läraren ansvarar för klassen under besöket i museet. Läraren behöver därför alltid vara närvarande. Det är därför alltid bra att vara minst två lärare med en och samma klass.

SKOLMATERIAL

Använd gärna Moderna Museets lärarhandledningar eller fråga museivärdarna om vägledning. Använd inte väggar eller skulptursocklar som skrivunderlag. Använd endast blyertspennor i utställningssalarna om eleverna behöver teckna eller anteckna.

MUSEIVÄRDAR

Under ert besök på Moderna Museet kommer ni att träffa museivärdar i informationsdisken eller i utställningarna. Vänd er gärna till dem om ni har frågor om konstverk, utställningar, program eller vill lämna tips och synpunkter.

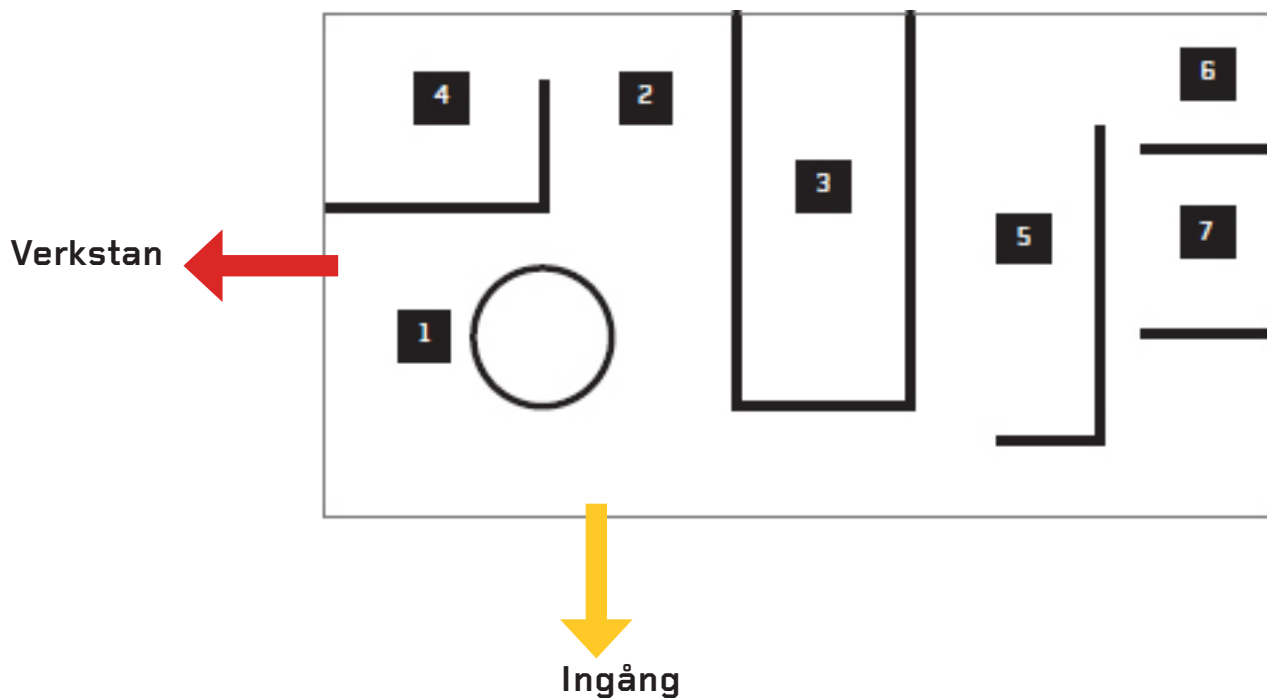
VAR FÖRSIKTIG I SALARNA

- Eftersom det är lätt att stöta till konstverk i salarna ska ryggsäckar, större väskor, paraplyer etc. lämnas i förvaringsboxarna.
- För att inte riskera spill på konstverk får man inte dricka eller äta i salarna eller i anslutning till skåp och toaletter.
- Rör er lugnt i salarna.
- Visa hänsyn till pågående visningar. Grupper under ledning av Moderna Museets personal har företräde i utställningssalarna.

UTSTÄLLNINGSRUMMET

Kobro och Strzemiński: Ny konst i turbulenta tider visas i Turbinhallen på Moderna Museet Malmö. Den består av ett stort rum samt flera mindre rum som nås från det stora. De mindre rummen (t.ex. 4, 6 och 7) är för små för att tillåta hela grupper att vistas där samtidigt. Det gör att våra skolvisningar och pedagogiska program utgår främst ifrån de verk som finns i det större rummet. Detta kan även vara bra för dig som lärare att känna till inför ert besök på egen hand!

Nedan följer en ritning över utställningen:

- 1 Influenser och tidiga verk
- 2 Unistiskt måleri
- 3 Unistisk skulptur
- 4 Grafisk formgivning
- 5 a.r.:s samling för ett offentligt museum
- 6 Arkitekturvisioner
- 7 Tillbaka till figuren

Läs gärna igenom våra trivselregler innan du besöker oss med dina elever. De gäller för alla våra utställningar och för alla besökare. I utställningen är det särskilt viktigt att tänka på att verken absolut inte får vidröras, dels för att de är ömtåliga och också för att många av dem står mitt i rummen. Vår inställning är alltid att alla besökare är välkomna och att det går att ta emot alla typer av grupper och åldrar, men det är också viktigt för dig som lärare att känna till våra trivselregler. På så sätt får ert besök alla förutsättningar för att bli så bra, intressant och givande som möjligt!

Vi har museivärdar som arbetar i utställningssalarna på museet. De är kunniga om konsten och kan berätta mer om ni undrar någonting på plats. Fråga oss gärna mer om vad som gäller om du har några frågor inför ert besök!

Du finner våra trivselregler på vår webb: www.modernamuseet.se/malmo

ANTECKNINGAR

MODERNA MUSEET

Ola Billgrens plats 2-4

211 29 Malmö

Telefon: 040-685 7937 (tisdag-fredag kl..11-18, lördag-söndag kl..11-17)

www.modernamuseet.se